

Барыс Касцелянец: літаратуразнаўца з Пінска

На літаратурнай карце Пінска і Пінскага раёна даволі шмат адрасоў, звязаных з тымі ці іншымі імёнамі стваральнікаў прыгожага пісьменства — паэтамі, празаікамі, літаратуразнаўцамі... У 1953 годзе ў самім горадзе нарадзіўся паэт, публіцыст, перакладчык Валерый Грышкавец. У 2024 годзе — 110 гадоў з дня нараджэння яўрэйскага пісьменніка (пісаў на ідыш і іўрыце) Давіда Зарэцкага (1914—1978), які першыя жыццёвыя крокі зрабіў у горадзе на Піне, затым вучыўся ў Навагрудку. Дарэчы, кнігі Д. Зарэцкага пабачылі свет і ў Тэль-Авіве, і ў Іерусаліме, і ў Парыжы.

Славуты польскі пісьменнік Рышард Капусцінскі (1932—2007) таксама нарадзіўся ў Пінску, аўтар цікавых, запамінальных кніг «Падарожжа з Герадотам», «Чорнае дрэва» і іншых. Ужо ў XXI стагоддзі шэраг яго кніг выйшлі ў Мінску ў перакладзе на беларускую мову. А ў Пінску была ўсталявана мемарыяльная дошка ў знак памяці пра земляка. З Пінска і рускі літаратурны крытык Уладзімір Краніхфельд (1865—1918), аўтар кніг пра Аляксандра Пушкіна і Тараса Шаўчэнку.

У Пінску жыві і працаваў народны песняр Беларусі Якуб

Колас. Тут нарадзіўся яго сын — музейны работнік, заслужаны дзеяч культуры БССР, стваральнік і першы дырэктар Дзяржаўнага літаратурна-мемарыяльнага музея Якуба Коласа Даніла Міцкевіч (1914—1996). А ў вёсцы Рудка Пінскага раёна нарадзілася знакамітая беларуская паэтэса Яўгенія Янішчыц (1948—1988), аўтар паэтычных зборнікаў «Снежныя грамніцы», «Ясельда», «Пара любові і жалю», «Каліна зімы», «У шуме жытняга святла»...

Да гэтага пераліку варта дадаць яшчэ адно імя. У Пінску нарадзіўся савецкі літаратурны

Барыс Касцелянец

крытык, літаратуразнавец Барыс Восіпавіч Касцелянец (1912—1999). У горадзе на Піне ён правёў частку свайго дзяцінства. А ў 1929 годзе закончыў СШ № 33 у Ленінградзе. Па накіраванні працоўнай біржы працаваў памочнікам слесара. Па камсамольскай мабілізацыі быў накіраваны загадчыкам і настаўнікам чатырохкласнай

пачатковай школы ў вёску Макушына. Гэтае паселішча ў Апочацкім раёне Пскоўскай вобласці. На самай мяжы з Беларуссю, дарэчы. У Макушына ў 1920 годзе нарадзіўся Герой Савецкага Саюза Цімафей Ягораў... Можна, якраз і быў ён сярод вучняў нашага земляка. Настаўнікам Барыс працаваў у 1930—1931 гг.

У 1932 годзе Б. Касцелянец паступіў у легендарны Ленінградскі інстытут філасофіі, лінгвістыкі і гісторыі, які праіснаваў у горадзе на Няве з 1931 да 1937 гг. Друкавацца пачаў, калі быў на пятым курсе, — у 1937 годзе. Загадваў аддзелам крытыкі часопіса «Резец», які пасля назваўся «Ленінград». У 1940 годзе нашага земляка прынялі ў Саюз пісьменнікаў СССР.

Барыс Восіпавіч удзельнічаў у Вялікай Айчыннай вайне, на Карэльскім фронце. Служыў у армейскіх газетах. У 1945 годзе — палітработнік у адной з часцей на 2-м Беларускам фронце. У 1960-я гады выкладаў у Ленінградскім тэатральным

інстытуце. Барыс Касцелянец — аўтар каментарыяў да выданняў твораў Апалона Грыгор'ева, Івана Буніна, Юрыя Тынянава. Напісаў і выдаў кнігі «А. С. Макаранка», «Творчая індывідуальнасць пісьменніка», «Педагагічная паэма» А. Макаранкі (выйшлі два выданні — у 1963 і 1977 гадах), многіх артыкулаў пра творчасць савецкіх пісьменнікаў. Жонка літаратуразнаўца — літаратурны крытык, кандыдат філалагічных навук Рахіль Файнберг (1913—1986; нарадзілася ў Барысаве), працавала загадчыкам аддзела крытыкі часопіса «Нева». У Расійскім дзяржаўным архіве літаратуры і мастацтва захвалася вялікая эпісталаграфія і Рахіль Файнберг, і самога Барыса Касцелянца. Іх лісты — сведчанне, што ў рускім, савецкім літаратуразнаўстве працавалі двое шчырых рупліўцаў, двое даследчыкаў, захопленых прыгожым пісьменствам, рускай савецкай літаратурай.

Раман СЭРВАЧ